

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΘΕΜΑ Α

Α1. Βασικό γνώρισμα της διηγηματογραφίας του Γ. Βιζυηνού αποτελεί και η θεατρικότητα, καθώς το έργο θα μπορούσε να παρουσιαστεί και ως θεατρικό έργο. Η θεατρική λειτουργία του διηγήματος συνιστάται στη δόμηση του σε σκηνές που έχουν ικανή αυτοτέλεια, στον προσδιορισμό του χώρου, στην παραστατική σκιαγράφηση των βασικών προσώπων της ιστορίας και φυσικά στην ύπαρξη διαλόγων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτοτελούς σκηνής αποτελεί η αναλυτική περιγραφή της σκηνής της πρώτης υιοθεσίας: «Ήδη αυτή η υιοθέτησις ... εάν ήτον εδικός του». Στη θεατρικότητα του διηγήματος συμβάλλει και η παραστατική σκιαγράφηση των προσώπων, όπως της Κατερινιώς που περιγράφεται με τα μελανότερα χρώματα για να δικαιολογήσει ο αφηγητής την αντίθεσή του στη β' υιοθεσία: «Η θετή μου αδελφή ... αντιπάθειαν». Τέλος, τη θεατρικότητα του έργου ενισχύει το διαλογικό στοιχείο μητέρας και γιού για τη β' υιοθεσία «Ω είπε μετ' απελπιστικής ... διόλου ξένη» προσδίδοντας στο κείμενο ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα.

Στοιχείο που επιβεβαιώνουν τη θεατρικότητα του διηγήματος θα μπορούσαν να θεωρηθούν ο λεπτομερής προσδιορισμός του χώρου κατά την α' υιοθεσία, οι διάφορες σκηνοθετικές οδηγίες – σχόλια του αφηγητή με αναφορές στις εκφράσεις και τις χειρονομίες των προσώπων επιτρέποντας την πληρέστερη κατανόηση της συναισθηματικής τους κατάστασης και η συμμετοχή πολλών προσώπων (πρωταγωνιστές, δευτεραγωνιστές ή βουβά πρόσωπα).

ΘΕΜΑ Β

Β1. Η γλώσσα της πεζογραφίας την εποχή του Βιζυηνού είναι η καθαρεύουσα – λόγια, η οποία όμως είναι χαλαρή και ανοιχτή σε πολλές λέξεις και τύπους της λαϊκής γλώσσας, οπότε είναι μια 'εκλαϊκευμένη καθαρεύουσα'. Όταν αφηγείται ο πεπαιδευμένος συγγραφέας της ώριμης ηλικίας, χρησιμοποιεί λέξεις και τύπους αρχαιοπρεπείς. Κάνει παράλληλη χρήση λέξεων και τύπων της λαϊκής γλώσσας. Στο διάλογο μεταξύ των προσώπων η γλώσσα είναι λαϊκή με παράλληλη χρήση ιδιωματικών λέξεων, τύπων και τρόπων σύνταξης.

Υπέρμαχος της δημοτικής αποδεικνύεται στα διαλογικά μέρη με βάση το επίπεδο του ατόμου που μιλάει: «Ω είπε μετ' απελπιστικής ... διόλου ξένη». Από την άλλη, στη διήγησή του χρησιμοποιεί την καθαρεύουσα ως καθιερωμένη γλωσσική μορφή της πεζογραφίας χωρίς να αρχαίζει ιδιαίτερα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί: «Οι μικροί των αδελφών μου ... της οικογένειάς μας».

Β2. α. Μια από τις βασικές κατηγορίες της οργάνωσης του χρόνου στο 'Αμάρτημα της μητρός μου' είναι η διάρκεια, δηλαδή η σχέση ανάμεσα στη χρονική διάρκεια των γεγονότων στην ιστορία και στην έκταση που καταλαμβάνει η αφήγησή τους μέσα στο κείμενο. Η περίληψη ή σύννοψη αποτελεί μορφή αναχρονίας που χαρακτηρίζεται από ρυθμούς επιτάχυνσης. Στο συγκεκριμένο χωρίο με τα περισσότερα ρήματα αποδίδεται η πορεία του πρώτου υιοθετημένου κοριτσιού κατά την απουσία του Γιώργη στο εξωτερικό. Αυτό γίνεται γιατί ο Γιωργής δεν ήταν παρών και γιατί τα στοιχεία αυτά δεν αφορούν άμεσα την πλοκή και την εξέλιξη της υπόθεσης.

B2. β. Η αφήγηση των γεγονότων στο διήγημα δεν γίνεται ευθύγραμμα και με τη σειρά ακριβώς που συνέβησαν στην πραγματικότητα, αλλά υπάρχουν κάποιες χρονικές ασυμφωνίες (αναχρονίες) που καθιστούν την αφήγηση σαφώς πιο ενδιαφέρουσα. Μια τέτοια αναχρονία / ανάληψη αποτελεί και η συγκεκριμένη αναδρομική αφήγηση που ανακαλεί ένα γεγονός χρονικά προγενέστερο από το σημείο της ιστορίας που βρισκόμαστε. Πρόκειται για μια εσωτερική ανάληψη καθώς αναφέρεται σε γεγονός που συνέβη μέσα στο χρονικό πλαίσιο της κύριας αφήγησης. Πρόκειται για το κοριτσάκι της β' υιοθεσίας, οπότε μέσω της αναδρομικής αφήγησης πληροφορείται και ο Γιωργής αναλυτικά όλα τα σχετικά με τη β' υιοθεσία που έγινε κατά την απουσία του στο εξωτερικό, ενώ προετοιμάζεται και η σύγκρουση μητέρας – αφηγητή για το συγκεκριμένο θέμα.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Η παράδοση του παιδιού και ο αποχωρισμός των γονέων από αυτό δίνεται με μια συγκλονιστική περιγραφή που δεν πέφτει στο μελοδραματισμό, αλλά με απλό τρόπο δίνεται ο βουβός πόνος του φυσικού πατέρα που ήταν ωχρός και περίλυπος και ο σπαραγμός της συζύγου του, που έκλαιγε ακουμπισμένη στους ώμους του. Με ανάλογο τρόπο δίνονται και τα συναισθήματα της νέας μητέρας, που διακατέχεται από φόβο και αγωνία για την αίσια έκβαση της διαδικασίας. Μάλιστα, η υιοθετημένη κόρη δημιούργησε νέα προβλήματα στην οικογένεια, διότι η μητέρα της είχε σκανδαλώδη αδυναμία, ήταν προσηλωμένη σε αυτήν και παραμελούσε τα δικά της παιδιά. Έτσι, η μητέρα έδειχνε στο κορίτσι όλη τη στοργή, τη φροντίδα και την αφοσίωση, την ανέθρεψε ξεχωριστά, την προίκισε και την πάντρεψε, προσφέροντας ανακούφιση στα παιδιά της (η λέξη 'χαρά' έχει διττή σημασία: σημαίνει το γάμο, αλλά και την ανακούφιση των παιδιών).

Δ1. Ομοιότητες:

- α) Και στα δύο κείμενα υπάρχει ένα βρέφος μέσα στα σπάργανά του και μάλιστα κορίτσι που φέρει όνομα.
- β) Η Σταματίνα έχει δικό της παιδί όπως και η κυρά Δέσποινα.
- γ) Ο Τάσος ο λούστρος και η Σταματίνα με τη μητέρα της συμπονούν και θέλουν να βοηθήσουν το εγκαταλειμμένο κοριτσάκι, όπως και η κυρά Δέσποινα το Κατερινιώ.
- δ) Τόσο ο Τάσος όσο και η κυρά Δέσποινα βρίσκονται σε δεινή οικονομική κατάσταση.

Διαφορές:

- α) Διαφορετικό όνομα κοριτσιών (Κατερινιώ – Τασούλα).
- β) Διαφορετικές συνθήκες προσέγγισης των βρεφών (Κατερινιώ κοιλιάρφανο, Τασούλα βρέθηκε τυχαία επειδή εγκαταλείφθηκε).
- γ) Η παρουσία του Τάσου που δεν υπάρχει ανάλογο στο 'Αμάρτημα'.
- δ) Κοινή αποδοχή της Τασούλας / Αντίδραση για το Κατερινιώ.